ఆడవలసిన అబద్ధం

అతని పేరుతో మనకు ప్రసక్తిలేదు. అది చాలా సామాన్యమైన పేరు. ఆ పేరుగలవారు ఆంధ్రప్రదేశంలో అనేకమంది ఉంటారు. మాటవరసకు అతన్ని నేతి సుబ్బారావు అని పిలుద్దాం.

ప్రతివాడికీ జీవయాత్ర విశాలమైన తారురోడ్ల మీద సుఖకరమైన మోటార్లలో ప్రారంభం కావటం అసంభవమే. కాని దారి అక్కడక్కడా అప్పుడప్పుడూ చదునుగా కనిపించకపోతే సామాన్యవ్యక్తికి పిచ్చి అయినా ఎత్తుతుంది. ఆత్మహత్య అయినా చేసుకుంటాడు.

సుబ్బారావు ఏ విధంగానూ అసామాన్యవ్యక్తి కాదు. సామాన్యమానవుడు చెయ్యలేనిపని అతనేది చెయ్యలేదు. అయినా అతని జీవయాత్ర ముళ్ళకంచెల మధ్య ప్రారంభమై భయంకరమైన ఊబిలోకి తీసుకుపోయింది అతన్ని. రెండు సంవత్సరాలపాటు అతనికి పూర్తిగా మతి చెడిపోయింది. ఇంకా రెండు నెలల్లో అతనికి మంచిరోజులు వస్తున్నవనగా అతను ఆత్మహత్య కూడా చేసుకోజూచాడు. అందులో కూడా విధి తనకు విరుద్ధంగానే నడవాలా అని అతను చింతించాడు. అతని ఆత్మహత్యాప్రయత్నం జయప్రదం కాలేదు.

ఇంతకూ ఆ రోజులన్నీ గడిచిపోయినై. ఇరవై మూడేళ్ళు వార్ధక్యం కాదు. అందరిచేతనూ గర్హించబడే బీమా కంపెనీ ఏజంటుపని ప్రారంభించి సుబ్బారావు నెలకు నూరు, నూటయాభై సంపాదనలో పడ్డాడు. అతనికిప్పుడేమీ కొరతలేదు. అతన్ని అందరూ ఎంతో దయతో చూస్తారు, లోపల ఏమనుకుంటారో ఈశ్వరుడికెరుక. పైకి అతన్ని ఎవ్వరూ అసహ్యించుకున్నట్టు కనిపించరు.

ప్రపంచంలో ఇంతమంది గొప్పవాళ్ళున్నారు – కళాపోషకులు, శాస్త్రజ్ఞులు, ఉపన్యాసకులు, రచయితలు – వాళ్ళ జాబితాకు అంతులేదు. అనుదినమూ అతనికి కనిపించేవారిలో సగంమంది పేర్లు ఏదో కారణం వల్ల ఆంధ్రదేశానికి బాగా పరిచయములైనవే. వారితో తనకు పరిచయం కలగటమే తన భాగ్యం అనుకునేవాడు సుబ్బారావు. అతని పేరెంత సామాన్యమైనదో అతను కూడా అంత సామాన్యుడే కద!

అతని చేత గొప్పవారికింద గణింపబడే వారికందరికీ ఏహ్యంగా గోచరించే ప్రపంచం సుబ్బారావుకు చాలా ఆనందమయంగా కనిపించింది. ఇరవైమూడు సంవత్సరాలపాటు అన్ని విధాల ప్రాపంచిక సుఖాలకూ దూరుడై ఉండిన సుబ్బారావు తాను చిట్టచివరకు ఈ ప్రపంచంలో సుఖపడటం భగవంతుడియొక్క దయవల్ల ననీ, ప్రపంచం తనకు చూపిన ఆదరం వల్లననీ నమ్మాడే కాని తన ప్రజ్ఞవల్లనని అనుకోలేదు. ఇంతకాలమూ తన ప్రజ్ఞ ఏమి చెయ్యగలిగింది?

అతని కల్లా ఒక్కటేకోరిక – జరిగినదంతా స్మరణకైనా రాకూడదని, గతాన్ని అతను పూర్తిగా విసర్జించాడు; అందులో తనకేమీ మిగిలిలేదు – కనీసం అతడట్లా భావించుకున్నాడు.

పూర్తిగా రెండు సంవత్సరాలపాటు సుబ్బారావు తన కష్టదశను మరిచి ఈ నూతన జీవితాన్ని ఆరంభించాడు. పాతస్నేహితుణ్ణి ఒక్కణ్ణి అయినా పోగొట్టుకోకుండా రోజూ కొత్త స్నేహితులను సంపాదించుకుంటున్నందుకు అతడు చాలా గర్వపడేవాడు. ఆరోజుకారోజు అతని అర్జన కూడా జాస్తి అవుతున్నది. కొద్దిరోజుల క్రితమే అతను వెనక తీసుకొన్న రెండువేల పాలసీ కాక మరొక మూడువేలకు మరొక పాలసీ తన కంపెనీలో తీసుకున్నాడు. అదికాక అతనిపేర బాంకులో ఒక వెయ్యి రూపాయల డిపాజిటు కూడా ఉన్నది. అతను ఎక్కువడబ్బు ఖర్చుపెట్టే మనిషి కాడు. మంచి దుస్తులూ, మంచి ఆహారమూ, మంచి ఇల్లూ మించి అతను కోరిందేదీ లేదు – ఒక్కటి తప్ప, మంచి భార్య! అతని సామాన్యతను సహించగల మంచి భార్య – అదీ అతను గాఢంగా కోరింది. అది అతనికి తీరని కోర్కె అయిపోయింది. అతనికి అందమనేది కూడా తెలియదు పాపం. అతని స్నేహితులలో గొప్ప చిత్రకారుడొకడున్నాడు. అతను మధ్య మధ్య ఏ దృశ్యమో ఏ స్త్రీనో చూసి, "ఆహా ! ఏమి సౌందర్యం!" అనేవాడు. ఆ సౌందర్యం ఎక్కడ ఉందో, దాని స్వరూపమేమిటో గ్రహింతామని సుబ్బారావు విశ్వప్రయత్నం చేసికూడా విఫలుడైనాడు. సుబ్బారావుకు సౌందర్యపిపాస కలిగింతామనే సదుద్దేశంతో ఆ చిత్రకారుడు "నీకు అందంగా కనిపించే మొహాలు నాకు చూపిస్తూ ఉండు!" అన్నాడు సుబ్బారావుతో. సుబ్బారావు చూపించాడు. చిత్రకారుడు నిస్పృహుడైనాడు. కాని ఆ చిత్రకారుడు ఒకపని చెయ్యవలిసింది. సుబ్బారావు కళ్ళకు అందంగా కనిపించిన మొహాల తాలూకు మనుష్య ప్రకృతి ఎటువంటిదో విచారించి ఉండవలిసింది. వారంతా సాధువులు, మంచివారికింద పరిగణింపబడదగినవారు!

సుబ్బారావు తనకు "ఆ కన్ను" లేదనే నిశ్చయానికి వచ్చాడు.

మరొక గాయకుడైన స్నేహితుడు సుబ్బారావుకు "ఆ చెవి" కూడా లేదని నిరూపించాడు. సుబ్బారావు దిగులుపడలేదు. తనను భగవంతుడట్లా సృష్టించాడు. అంతే!

"నాకు అందమైన భార్య అవసరంలేదు. నేనామె సౌందర్యం అనుభవించలేను.

అప్పుడామెకు చాలా కష్టంగా ఉంటుంది. ఎన్నడూ ఎవరితోనూ పోట్లాడనిది, ఎప్పుడూ సంతోషంగా ఉండగలది, సులభంగా తృప్తిపడగలది, నన్ను చూసి అసహ్యపడనిది అయిన భార్య నాకు చాలు!" అనుకున్నాడు సుబ్బారావు. మరుక్షణం అతనికి తన కోరిక గొంతెమ్మ కోరిక మాదిరిగా కనిపించింది. ఎందుకంటే, రాజాధిరాజుకైనా అంతకన్నా ఎక్కువ కోరిక ఉండనవసరంలేనట్టు కనపడ్డది. కాని అంతకన్న తక్కువ భార్యతో తనకు సుఖం ఉండదని అతను గ్రహించాడు.

"ఈ కోరిక తీరని కోరికే. పోనీ, యావజ్జీవమూ ఇట్లాగే బ్రహ్మచర్యంలో ఉంటాను. ఒక నేతి సుబ్బారావుకు ఒక్క తీరని కోరిక ఉండటం అసహజమా ఏమిటి?" అని అతను నిట్టూర్పు విడిచాడు. భార్యకోసరం వాంఛించటమే తను మానుకుందామని కూడా అతను ప్రయత్నం చేశాడు. కాని అతని ప్రయత్నం లేకుండానే అది సముద్రతరంగం మాదిరిగా అతని మీద విరుచుకుపడేది.

అన్ని విధాలా తను అసమర్థుడు కావచ్చును. కాని తనలో ప్రేమించే శక్తి ఉన్నది. తన హృదయం ప్రేమతో నిండి పొర్లికూడా పోతున్నది. తనకు ఆ శక్తినిచ్చిన ప్రకృతి దాన్ని సద్వినియోగం చేసే అధికారం కూడా ఇచ్చింది. తను తనకు తగిన భార్యకోసం - తన ప్రేమకు నిజంగా పాత్రురాలయే స్త్రీ కోసం - ఎందుకు వెతకకూడదూ?

కాని అతను ఆ అన్వేషణ ఎన్నడూ ప్రారంభించలేదు. అతని ఆంతరంగిక స్నేహితులు ఒకరిద్దరు అతన్ని ప్రోత్సహించారు కూడాను. కాని అతను భార్యకోసరం ప్రయత్నాలు ప్రారంభించలేదు. "ఇప్పుడు కాదు. నేనింకా గట్టి తీర్మానానికి రాలేకుండా ఉన్నాను" అని అతను తప్పించుకునే వాడు. అతను ఖయాలీమనిషి కాడని వారెరుగుదురు. అందుకని వారు అతని సందేహానికి కారణం ఉంటుందని నమ్మి ఊరుకున్నారు.

రోజులు గడిచినై.

ఒకనాడుదయం అయిదుగంటలకు అతను పక్కలో లేచి కూర్చున్నాడు. కిటికీలో నుంచి చక్కని చల్లగాలి వీస్తున్నది. కిటికీ బయట ఉన్న ఒక చిన్న పూలమొక్క అతన్ని చూసి నవ్వింది.

"వసంతకాలం వచ్చింది!" అన్నది పూలమొక్క. "నాకోసం కాదు!" అనుకుని సుబ్బారావు తల అడ్డంగా తిప్పాడు దీనంగా చిరునవ్వు నవ్వుతూ.

అతను లేచి కాలకృత్యాలు తీర్చుకుని స్నానం చేసేటప్పటికి అతనికి పనిచేస్తున్న కుర్రవాడు ఇల్లు చిమ్మి కాఫీ హోటలుకు వెళ్ళి అతనికి కావలసిన ఫలహారమూ, వస్తూ వస్తూ పోస్టాఫీసు నుంచి ఉత్తరాలూ తెచ్చి బల్లమీద పెట్టాడు.

ఆనాడు అతనికి రెండే ఉత్తరాలు వచ్చినై. ఒకటి బీమా కంపెనీ నించి. ఆఉత్తరం

చూసి సుబ్బారావు అమిత ఆశ్చర్యపడ్డాడు. కంపెనీవారు అతన్ని చాలా రహస్యమైనటువంటి ఒక పనిమీద నియోగించారు, అంతకుపూర్వం ఎన్నడూ అటువంటిది అతనికి జరగలేదు; మనిషి చాలా కంగారుపడిపోయినాడు సంతోషంతో.

ఆ కంగారులోనే రెండో ఉత్తరం తీసి చదవటం మొదలుపెట్టాడు.

" 'చిరంజీవి'.... కంపెనీవారు ఇంతమంది ఏజంట్లలో నించి తన్నే ఎందుకు ఎన్నుకున్నారో.... 'నీకు చాలా ఆశ్చర్యం కలగవచ్చును'.... అయితే తనతో కంపెనీవారు చాలా తృప్తిపడ్డారన్నమాట. లేకపోతే తనయందు వారి కంత నమ్మకం.... 'మీ మామగారిని క్షమించలేకపోయినా ఆయన ఇప్పుడు చచ్చి స్వర్గాన' ఇది మంచి అవకాశం. ఈ దెబ్బతో తన్ను కంపెనీవారు ఏ జిల్లాకో ఏజంటుగా పారేసినా ఆశ్చర్యం లేదు."

ఉత్తరమంతా పూర్తిచేసిన తరువాత తనకు అందులోని సారాంశం ఈషణ్మాత్రమైనా బోధపడలేదని సుబ్బారావు కనుక్కున్నాడు. అతను కాస్త మనస్సు నిలకడ చేసుకుని ఉత్తరం ఒక్కసారి పైనించి కిందికి చూశాడు. 'ఆ దస్తూరి ఎవరిదీ? కింద దస్కతు చూశాడు, "వెంకటరమణయ్య" అని ఉంది. ఎవరీ వెంకటరమణయ్య?

జాగ్రత్తగా ఉత్తరం మొదట మొదలుపెట్టి తిరిగీ చదవటం మొదలు పెట్టాడు.

"చిరంజీవి నేతి సుబ్బారావు (ఫలాని) వెంకటరమణయ్య పుత్రపౌత్రాభి వృద్ధిగా ఆశీర్వదించి వ్రాయునది. ఈ ఉత్తరం చూసి నీకు చాలా ఆశ్చర్యం కలగవచ్చును. నీ మామగారు పది సంవత్సరాల క్రితం చనిపోయినప్పటినించీ నీ భార్య అయిన సీతారామమ్మను నేను పెంచుతూ వచ్చినాను గనుక నేను నీకు మామగారి తుల్యుడను, తండ్రివంటి వాణ్ణి. నాకు నీ మేలున్నూ, నీ భార్య మేలున్నూ తప్ప మరేమీ ఎక్కువకాదు. నీకు నీ మామగారు చాలా అపకారము చేసినమాట వాస్తవమే. కాని నీ భార్య చాలా యోగ్యురాలు. పెంచిన మమకారం కావచ్చును. నాకు నా కుమార్తె కంటె ఉత్తమురాలు కనిపించదు. నీవు నీ మామగారిని క్షమించలేకపోయినప్పటికిన్నీ పిల్లదాని అమాయకత్వము చూసి దాన్ని నీ భార్యగా తిరిగి స్వీకరించమని నేను నిన్ను పెద్దవాడనో చిన్నవాడనో ప్రార్థించుతున్నాను. మా సీత నాయందు ఎంత ప్రేమగలదయినప్పటికీ దాని మనస్సు భర్తమీదికి పోతున్నదని తెలియవచ్చినది. అది సహజమే. నేను మిమ్మల్నిద్దర్నీ కలపవలసిన బాధ్యతను గుర్తించినవాడినై, నీవు నా సలహాను అతిక్రమించవని నమ్ముతూ, పిల్లను తీసుకుని బయలుదేరుతున్నాను. రేపు ఉదయం తొమ్మిదిగంటలకు మా కొరకు నిరీక్షించుచుండేది.

వెంకటరమణయ్య."

ఆ ఉత్తరం చూసి అతను అమిత ఆశ్చర్యపడ్డాడు. మరి రెండుసార్లు చదివి చూసినా

ఆ మాటలన్నీ అక్కడే ఉన్నై. ఉత్తరం తనది అవునో కాదో అని కవరుమీద చిరునామా చూశాడు. ఉత్తరం తనదే. ఆ ఊళ్ళోనే మరొక నేతిసుబ్బారావున్న మాట నిజమే కాని ఆయన ఇన్సూరెన్సు ఏజంటూ కాడూ. ఆయన డెబ్బయి అయిదేళ్ళవాడుకూడానూ. ఈ ఉత్తరం ఆయనది కావటం అసంభవం. ఉత్తరం తనదే. అయితే?....

ఎనిమిదయింది. ఇంకో గంటలో వస్తారు ఆ వెంకటరమణయ్యా, సీతారామమ్మా! సీతారామమ్మ – సామాన్యమైన పేరే.

సరిగా తొమ్మిదీ అయిందిటికి బండి వచ్చి సుబ్బారావింటి ముందాగింది. ఆ బండిలోంచి ఒక నలభై సంవత్సరాల వయస్సుగల ఒక పెద్దమనిషి, అంతే వయస్సుగల ఒక వితంతువూ, ఒక ఇరవై సంవత్సరాల వయస్సు గల ఒక పిల్లా దిగారు; లోపలికి వచ్చారు.

సుబ్బారావు మర్యాదగా లేచి నుంచున్నాడు అతనికి మాట్లాడటానికి ఏమీ కనిపించలేదు. అతనా ప్రయత్నం కూడా చెయ్యలేదు.

“నీ భార్యను నీకు వప్పగించాం నాయనా మా పని అయిపోయింది. ఇక నీయిష్టం, ఆవిడ యిష్టం!” అన్నది వితంతువు.

వెంకటరమణయ్య – మరి ఆ పెద్దమనిషి వెంకటరమణయ్య గారే అయి ఉండాలి – సుబ్బారావును సమీపించి బలవంతాన దుఃఖం ఆపుకుంటున్న వాడల్లే “ఆ పిల్లమీద నాకున్న ప్రేమ నీకిప్పుడుండదు. పైగా నీ మామగారు చేసిన పాడుపని నిన్ను కొంత కలవర పెట్టి కూడా ఉండాలి. అందుచేత నీ భార్య మీద నీకు చప్పున ప్రేమ పుట్టకపోవచ్చును. కానీ ఆ పిల్లను చాతనయినంత వరకు దయతో చూస్తావని నాకు వాగ్దానం చెయ్యి. నీకోసం వారం రోజులనించీ తపిస్తున్నది, అది నేను అనవలిసిన మాట కాకపోయినప్పటికీ నీ భార్యను ఏలు, మాను. నేను నిన్ను నిర్బంధించలేను. కానీ ఏకారణం చేతగాని దాని మనసు నొప్పించవద్దు. అది నాకోరిక.” అని ఆ పెద్దమనిషి చెయ్యి చాచాడు.

సుబ్బారావు మారు మాట్లాడకుండా తన చెయ్యి అందించాడు.

వెంకటరమణయ్యగారి దైన్యం తాత్కాలికంగా ఒక చిరునవ్వుతో కప్పబడినట్లయింది.

“నువు మంచివాడల్లే కనిపిస్తున్నావు నాయనా! జరిగిందంతా మరిచిపోగలిగితే నీవూ నీ భార్యా చాలా సుఖపడతారని నాకు ధైర్యం ఉంది. సీత వెర్రిపని తలపెట్టిందనుకున్నాను అది పొరపాటే!”

సుబ్బారావు అప్పటికీ ఏమీ మాట్లాడలేదు. అతని మొహం చాలా శాంతంగా ఉంది కాని అతని మనస్సు అదివరకెన్నడూ ఆలోచించనంత వేగంతో ఆలోచిస్తున్నది. ఇక ఆ

వెంకటరమణయ్యగారూ, ఆ వితంతువూ వెళ్ళిపోతారు. ఆ పిల్ల - ఎంత అందమైన మొహం! - ఆ పిల్లా తనూ అయిపోతారు. అప్పుడు తను ఆమెతో మాట్లాడక తప్పదు. ఏం మాట్లాడాలి? ఎట్లా మాట్లాడాలి?

"ఇక మేం వెళ్ళివస్తాం అబ్బాయి" అన్నాడు వెంకటరమణయ్య. ఆయన పెంపుడు కూతురు వంక తిరిగి, "నీకోరిక నెరవేర్చాను తల్లీ నీవూ నీ భర్తా తరచు వచ్చిపోతూంటే నేను సంతోషిస్తాను. నిన్ను భగవంతుడు సుఖపెడతాడు" అన్నాడు.

ఆ పిల్ల చెంగు అడ్డం పెట్టుకొని ఏడవటం మొదలుపెట్టింది. వెంకటరమణయ్య మొహం చూస్తే సుబ్బారావుకు జాలివేసింది.

చిట్టచివరకు వెంకటరమణయ్యా వితంతువూ వెళ్ళిపోయినారు. సుబ్బారావు గుండె గుబుక్కుమన్నది.

సీతారామమ్మ దుఃఖం దిగమింగి కళ్ళు తుడుచుకుంటూ ఒక్కసారి అతని వంక చూసింది. అతను ఆమెవంకనే చూస్తూ నిలబడ్డాడు.

ఆమె కళ్ళు నలపటం పూర్తిచేసి పరధ్యాన్యంగా వాకిలివంక చూస్తూ తన ట్రంకుపెట్టెమీద ఆసీనురాలయింది. అతను కుర్చీలో కూర్చున్నాడు. అతని కళ్ళు ఆమె మొహంమీదే ఉన్నై.

"ఎంత అందమైన మొహం!" అనుకున్నాడు సుబ్బారావు. "ఎంత అందమైన కళ్ళు!" "ఏం లాభం - తను అందం అనుకునేది నిజంగా అందం కానప్పుడు? ఎవడికి కావాలి అందం - అసలు అందం?" అనుకున్నాడతను. మళ్ళీ - కొంచెం కోపంగా ఇదే అందం! ఇదే చక్కదనం - వందమంది ఇంకోటి చెప్పినాసరే!

అతని ఆలోచన యావత్తూ చిందరవందర అయేటట్టు సీత పెద్ద నిట్టూర్పు విడిచింది. ఆమె వెంకటరమణయ్యను గురించి విచారిస్తున్నదని కనిపెట్టి అతను "చాలా మంచివాడు పాపం!" అన్నాడు.

ఆమె మొహానికి ఒక్క వెలుగు వచ్చింది. ఆమె చప్పున తన విప్పారిన మొహం అతని వైపు తిప్పి " మానాన్నకాదూ?" అన్నది.

సుబ్బారావు అవునని తల ఊపాడు. ఆ తరవాత సీత తన తండ్రిని గురించి ఆలోచించటం కొంత తగ్గించి సుబ్బారావును గమనించటం మొదలుపెట్టింది.

"మీరు కూడా మంచివారే పాపం. నా మొహం చూడటానికైనా ఒప్పుకుంటారను కోలేదు మా నాన్న - మీరసలు నాన్న - చేసిన వెధవపనికి."

ఆ తరవాత కాస్సేపు ఇద్దరూ మౌనంగా ఉన్నారు.

"అయితే నీ పేరు సీతారామమ్మా?" అన్నాడు.

"నా పేరు మరిచిపోయినారా?" అన్నదామె నవ్వుతూ "నేను మీ పేరు మరిచిపోలేదు.... నన్నెవ్వరూ అంత పొడుగున పిలవరు. సీత అని పిలుస్తారు.... నేను మిమ్మల్ని చివరిసారి చూసినప్పుడు నాకు ఏడు, కాదు ఆరేళ్ళు. మీరప్పుడెట్లా ఉండేవారో కూడా నాకింకా కళ్ళకు కట్టినట్టుంటుంది."

"నేను మారానా?"

"మారలేదా?"

"నీకిప్పుడు నేనెవరో పరాయివాడల్లే కనిపించటం లేదూ?"

"మీరింకా అట్లానే ఉంటారని అనుకున్నానా ఏమిటి? మారి ఉంటారని నేనెట్లాగో అనుకున్నాను. మీరిన్ని సంవత్సరాలనించీ నన్ను ఒక్కసారి అయినా తలవలేదా?"

"నువ్వు నన్ను అట్లా అడిగి లాభం లేదు. నాకు ఈ రెండు మూడు సంవత్సరాలనించీ జరుగుతున్న విషయాలే జ్ఞాపకం ఉన్నై కాని అంతకు పూర్వం ఏం జరిగిందో ఏమీ జ్ఞాపకం లేదు."

"నిజంగానా?" అన్నది సీత ఆశ్చర్యంతో. "అయితే మీకు మానాన్న నాలుగేళ్ళ వయస్సు గల వెధవ పిల్లను పెళ్ళి చెయ్యటం కూడా జ్ఞాపకం లేదా?"

"అట్లా అడిగి లాభం లేదన్నాను కాదూ? నేను పరాయివాణ్ణనుకొని జరిగిందంతా చెప్పు."

"చెప్పేటందుకేముంది? నన్ను కని మా అమ్మ చచ్చిపోయింది. మా నాన్న వ్యాజ్యాలకోసరం ఆస్తి యావత్తూ తగలపెట్టి చివరకు నామూడోయేట నన్నొక ముసలివాడికిచ్చి పెళ్ళి చేసి ఆయన పంచను పడి ఉన్నాడు. ఆ ముసలివాడు ఒక్క సంవత్సరం లోగా చచ్చిపోయినాడు. మా నాన్నకా కాస్త అండా పోయింది. దూరదేశం వెళ్ళి నన్ను మరొకరికిచ్చి పెళ్ళి చేసి మళ్ళీ ఎవరి అండనన్నా చేరుదామని ఆయనకు దుర్బుద్ధి పుట్టింది. వూరిలో మీ నాన్నగారు తగిలారు. అప్పటికి మీకు ఏడెనిమిదేళ్ళనుకుంటాను. మా నాన్న మీ నాన్నగారిని ఎట్లాగో ఒప్పించాడు మనిద్దరికీ పెళ్ళి జరపడం విషయమై. మీ నాన్నగారికి మానాన్న చెప్పిన జోశ్యంలో గురి కలిగి తనకు మారకం సమీపించిందని నమ్మి అట్లా చేశారు. ఆ తరువాత ఒకటి రెండు సంవత్సరాలు గడిచినై. ఈ లోపుగా మీ నాన్నగారికి విజయనగరం ఆస్థానంలో పనికుదిరింది. అక్కడే నా మొదటి పెళ్ళి సంగతి బయటపడ్డది. అప్పుడు మీరూ, మీ నాన్నగారూ మాయింటికి ప్రయాణమై వచ్చారు. మానాన్నను అనవలసిన మాటలన్నీ అని తెగతెంపులు చేసి వెళ్ళిపోయినారు. నేనదే మిమ్మల్ని కిందటిసారి చూడటం.

"ఆ తరువాత మా నాన్న కొద్దికాలానికే చనిపోయినాడు – వీథిలోన ఉన్నప్పుడు

మా యీ నాన్న దగ్గిరికి తీసి పెంచటం మొదలుపెట్టాడు. ఆయనకు పాపం పిల్లలు లేరు. నన్ను తన కూతురికన్న ప్రాణంగా పెంచాడు, పెద్దదాన్ని చేశాడు. చదువు చెప్పించాడు. ఉన్నంతలో నాకేలోపం లేకుండా చూశాడు. ఆయన నాకెంత తండ్రిమాదిరిగా అయిపోయినాడంటే ఆయనకు నేనిప్పుడు కృతజ్ఞురాలినిగా ఉందామని ప్రయత్నం కూడా చెయ్యలేను. మీ కర్థమవుతుందనుకుంటాను."

సుబ్బారావు తల ఊపాడు.

"నాకు మళ్ళీ పెళ్ళిచేస్తానన్నాడు మా నాన్న - ఈ నాన్న. నేను ఒప్పుకోలేదు. నా సాటివాళ్ళంతా వారి వారి భర్తలతో చక్కగా కాపరం చేస్తూ పతివ్రతా ధర్మం నెరవేరుస్తున్నారు. నేనుమాత్రం ఎందుకు చెయ్యరాదు? ఎప్పుడో మానాన్న నాకొక అవాచ్యమైన పెళ్ళి చేశాడు కనుక నేను ఆ ధర్మానికి దూరం ఎందుకైపోవాలి? వయస్సు వచ్చిన తరవాత నేను మరొక భర్తను ఏరుకుని ఆయనతో కాపరం చేస్తే అందులో గొప్ప ఏముందీ? ఆ పని ఎవతె అయినా చెయ్యగలదు. పైగా ఇప్పటి కాలపు పెళ్ళి చేసుకుని పతివ్రతాధర్మం అంటే అంతా నవ్వుతారు. మొగుడికన్న మొగుడి స్నేహితులను ఎక్కువగా చూడటం ఇప్పటి ఫాషనల్లే ఉంది. నాకది రుచించదు.

"నీ భర్త నిన్ను ఏలకపోతేనో?" అని మా నాన్న నన్ను భయపెట్టేవాడు పతివ్రతా ధర్మానికి అవేవీ అడ్డం రావు. నేను నా భర్త వాకిలి కుక్కగా ఉండి అయినా నా ధర్మం నేను నెరవేర్చగలనని సమాధానం చెప్పాను.

"నేను తెలియనితనం చేత మాట్లాడుతున్నానని మా నాన్న చాలాకాలం సందేహించాడు. ఆ తరవాత నా మొండిపట్టు నేను వదలనని గ్రహించి మీకోసం వెతికించటం మొదలుపెట్టాడు. నేను చెప్పగల విషయాలు బహుకొద్ది. నాకు మీ నాన్నగారి పేరుకూడా జ్ఞాపకం లేకపోయింది. మా నాన్న వూరిలోనూ, విజయనగరంలోనూ కొంతకాలం విచారించిన తరవాత మీ ఆచూకీ దొరికింది. ఆ తరవాత మీరు ఎక్కడెక్కడ ఎప్పుడెప్పుడున్నారో క్రమంగా అంతా ఆరా తీశాడు మా నాన్న. మీ సంగతి తెలిసిన తరువాత నేను మిమ్మల్ని చూడాలని ముళ్ళమీద ఉండసాగాను. అందుచేతనే మా నాన్న మీకు అంత అవ్యవధిగా ఉత్తరం రాసి బయలుదేరాం. మా నాన్న, పాపం, నా మనసు బాగా కనిపెట్టగలడు."

సుబ్బారావు కొంతసేపు మౌనంగా ఉండి, "నీ పతివ్రతా ధర్మం చాలా చిత్రంగా ఉంది. నాకు ఆ పతివ్రతా ధర్మంలో ఎక్కువ నమ్మకం లేదు." అన్నాడు.

"మా నాన్నకూ లేదు. నాకున్నది!"

"మీరు నిజంగా చెప్పండి. ఈ విషయాలేవీ మీకు జ్ఞాపకం లేవా?"

"నువు జ్ఞాపకం చేస్తుంటే నాకు ఒక్కొక్కటే లీలగా జ్ఞాపకం వస్తున్నట్టున్నది."

"మీరెట్లా మరిచిపోయినారో నేను ఊహించలేకుండా వున్నాను."

"అయినా ఒకటి జరిగిందిలే. మూడు నాలుగేళ్ళ కిందట నాకొక పెద్ద జబ్బు చేసి ఆ జబ్బులో మతిపోయింది. వెనకటివి బాగా జ్ఞాపకం రావు."

పదిగంటలకు పనిచేసే కుర్రవాడు వచ్చి వారి సంభాషణకు అంతరాయం కలిగించాడు.

"హోటలునించి భోజనం ఇద్దరికి తీసుకరారా?" అన్నాడు సుబ్బారావు వాడితో.

వాడు చాలాసేపు సీతవంక చూస్తూ నిలబడి మాట వినిపించుకోక చివరకు, చివాట్లు తిని టిఫినుకారియరు తీసుకుని వెళ్ళాడు.

"సాయంకాలం నించీ నేనే వంటచేస్తాను. నాకు ఇంటి పనులు చెయ్యటం చాలా సరదా" అన్నది సీత.

ఇంట్లో ఆడది తిరుగుతుంటే అదొక శోభగా ఉంది. తన కోరిక భగవంతుడీ విధంగా తీర్చుకోదలచుకున్నాడా? అతని కామాట అనుకుని ఏం తృప్తి? ఇప్పుడీ సీతను ఏం చెయ్యాలి? మారు మాట్లాడకుండా స్వీకరించాలా? అందువల్ల తనకు చాలా సుఖం చేకూరేటట్టే కనిపిస్తున్నది. దానికి తనెట్లా అర్హుడవుతాడు? ఆమె తన మీద చూపిస్తున్న అపేక్ష తను ఆమె భర్త అనే నమ్మకంతోనే, నేను నీ భర్తను కాను అని చెప్పితే ఈ సీతే తనవంక ఎట్లా చూస్తుంది?

ఇటువంటి క్లిష్టపరిస్థితులు తనకే వస్తవా, లేక అందరికీ ఇంతేనా?

ఎంత విచారించినా ఓర్పుతో రాగలదానికి ఎదురుచూడటం తప్ప గత్యంతరం కనిపించలేదు.

మనిషిని కనిపెట్టి ఉండటంలో సీత ఎంత నేర్పరి! తన అవసరాలన్నీ చెప్పకుండానే అట్లా గ్రహించి తనకు పరిచర్యచేసే మనిషి తనకెన్నడూ ఉండి ఉండలేదు. అటువంటి భార్యే ఉంటే కొంప భూలోకస్వర్గం అనిపించదా?

తనను చూసి సంతోషంగా ఉండకుండా ఉండలేదు. తన చూపు ఆమె చూపుతో కలిసినప్పుడల్లా తప్పక నవ్వుతుంది. తనకు కించిత్తు అసంతృప్తిగాని, కష్టంగాని కలిగినట్టు కనిపిస్తే చాలా ఆదుర్దా పడుతుంది.

ఇదంతా ప్రేమా?

పతివ్రతాత్వమా, కొంపతీసి?

అందరు భార్యలూ - పాతివ్రత్యంలో నమ్మకం ఉన్న భార్యలు - భర్తలను ఇట్లాగే చూస్తున్నారా? చూస్తే ఆ భర్తలంతా తన మాదిరిగా సంతృప్తి చెందుతున్నారా భార్యలతో? అనుమానాస్పదం.

ఇది పతివ్రతాత్వం కాదు, ప్రేమే!

అయితే ఏమీ ఎరగని తనను సీత ఎప్పుడు ఏ కారణం చేత ప్రేమించటం మొదలు పెట్టినట్టూ!

సీత అతనికి అర్థం కాలేదు.

ఆమె మీద మాత్రం అతనికి ఆక్షణానికాక్షణం ప్రేమ పుట్టుకురావటం మొదలుపెట్టింది. ఒకటి రెండు రోజుల్లోనే అది పెద్ద ప్రవాహమై ఉండును - అడుగడుగుకూ అతన్ని ఇటువంటి సంశయాలు బాధించకపోతే.

ఏమిటి తన ప్రారబ్ధం? తన కోరిక ఎంత నైపుణ్యంతో తీర్చాలో అంత నైపుణ్యంతో తీర్చాడు భగవంతుడు. అతనికి భార్యమీద మనస్సుపోయినా ఇప్పుడతను ఏ చిన్నపిల్లనో చేసుకోవటం అసంభవం. పెద్దపిల్లను చేసుకుంటే ఆ పిల్ల అన్ని విధాలా తను కోరిన రకం కాదని అనుమానం. (పెద్ద అయిన తరువాత పెళ్ళిళ్ళు చేసుకునే వాళ్ళూ, పునర్వివాహం చేసుకునే వితంతువులూ ఎట్లా అయినా కాస్త గడుసుగా ఉండరూ?) తన కోరిక ఎంత గొంతెమ్మ కోరికో అది తీరేవరకూ తెలిసిరాలేదు. ఇప్పుడు?

ఒకసారి పనిపెట్టుకుని ఈ విషయం సీతతో తర్కించాడు.

"సీతా, నీకు నా మీద ఎంత అభిమానం?"

"మీకు నిజంగా నమ్మకం ఉందా?" అన్నది సీత నవ్వుతూ.

"నాకు కళ్ళూ, చెవులూ లేవా? అయితే నాకొకటే ఆశ్చర్యం."

"ఏమిటది?"

"ఎందుకు నీకా అభిమానం నన్ను చూస్తే?"

"చేసుకున్న భర్తగారు కాదూ?" అని సిగ్గుపడ్డదానల్లే సీత తల వంచుకుంది.

అతని మనస్సు చివుక్కుమన్నది.

ఆ తరవాత ఎన్నిసార్లడిగినా సీత అక్కడిదాకా వచ్చి ఆగిపొయ్యేది.

మూడురోజులు గడిచినై. సీతను ఏం చెయ్యాలో అతనికి తెలియనేలేదు. అతను ఆమెకు గజం దగ్గిర కూడా వెళ్ళకుండా ఈ మూడురోజులూ గడిపాడు. ఆమె అందుకు చింతించినట్టు కనపడలేదు. కానీ తను ఏ క్షణం చేతులు చాస్తే ఆక్షణం ఆమె తన దగ్గిరికి పరిగెత్తుకుని వస్తుందని అతనికి నమ్మకమే. ఆమె కళ్ళలో ఒక్కొక్కసారి అంత అనురాగం కనిపించేది.

అంతా తన భర్తమీద!

కంపెనీవారి దగ్గిరనించి ఉత్తరం వచ్చి మూడు రోజులయింది. ఆ విషయం అతను తగిన చర్య తీసుకోనేలేదు. నాలుగోనాడు ఉదయం ఆ పని మీదే బయలుదేరాడు. అతను భోజనానికి వచ్చేసరికి ఒంటి గంట కావచ్చింది.

అతనికోసరం నిరీక్షిస్తున్న మనిషి మాదిరిగా "ఇంత ఆలస్యమయిందేమండి? పాపం, పొద్దున కాఫీ హోటల్లో తిన్నతిండేనా?" అన్నది.

అతను వినిపించుకోలేదు. అతని భోగట్టా ఫలితాలు మహాభయంకరంగా పరిణమించేటట్టు కనపడుతున్నై. ఇద్దరు ముగ్గురు పెద్దలకు జైలుప్రాప్తి కలిగేటట్టు కనపడుతున్నది. కొన్ని విచిత్రములైన విషయాలు బయటపడినై. మరికొన్ని త్వరలో బయటపడనున్నై. సుబ్బారావు మనస్సింకా ఆ విషయాలమీదనే ఉంది.

సీత అతను తన్ను గమనించకపోవటం చూసి ఇంత మొహం చేసుకున్నది. అతను పరధ్యానంగా స్నానానికి వెళ్ళాడు. భోజనానికి వచ్చినప్పుడు కూడా అతని మనస్సెక్కడో ఉన్నది.

అతను భోజనం చేస్తూ అకస్మాత్తుగా తల ఎత్తి "ఈ కూర ఎంత బాగా కుదిరిందీ!" అన్నాడు.

సీత మామూలు అలవాటుచొప్పున నవ్వినట్టు నవ్వలేదు. ఏమాత్రమో తడిగా ఉన్నట్టు కనిపించే కళ్ళు అతనివైపు తిప్పి మళ్ళీ నేలవంక చూస్తూ ఊరుకుంది. ఆమె కింది పెదవి ఏమాత్రమో వణుకుతూ ఒక్కసారి ఆమె పై పలువరుస కిందికి వెళ్ళివచ్చింది.

"సీతా!" అన్నాడు సుబ్బారావు ఆదుర్దాగా.

ఈసారి సీత తల ఎత్తినప్పుడు ఆమె కళ్ళు స్పష్టంగా తడితో మెరుస్తున్నై.

"ఏమిటది? ఎందుకట్లా వున్నావు?" అన్నాడతను ఆదుర్దాగా.

"నేనెట్లా ఉన్నాను? మీకే ఎందుకో నా మీద కోపం వచ్చింది. నేను ముందు భోజనం చేశాననో ఏమో! ఇక ఎప్పుడూ భోంచెయ్యను లెండి!" అన్నది సీత.

సుబ్బారావు పొంగిపోయినాడు. ఆ క్షణంలో అతను ఆ ఎంగిలి చేత్తో లేచివచ్చి ఆమెను గట్టిగా కౌగిలించుకుని ఎందుకు ముద్దుపెట్టుకోలేదో అతనికే తెలియదు ఈనాటికీ, ఇది ప్రేమే! ఇది చాదస్తం కాదు. అయితే తనకంటె ముందు భోంచెయ్యదు.

అతను మృదువుగా "నేనేదో ఆలోచిస్తున్నాను. నాకు నీమీద కోపం వచ్చిందని ఎందుకు నీకంత అనుమానం?" అన్నాడు. అతని మొహం కూడా సంతోషంతో వికసించింది. "నా విషయమై నీకంత ఆరాటం ఎందుకు సీతా!"

సీత జంకుతూ సమాధానం చెప్పింది.

"ఎందుకట్లా అడుగుతారు? నేను మీ భార్యను కాదూ?"

అతనికి మొహాన చిరునవ్వు తుడిచేసినట్టు మాయమయింది. అతను మౌనంగా తలవంచుకుని భోజనం పూర్తిచేశాడు.

అతని వెంట ఆమెకూడా వచ్చింది గదిలోకి.

"నేను అజ్ఞానురాలిని. నా వల్ల తప్పులుంటే క్షమించండి. నాకు మీరు సంతోషంగా లేకపోతే చాలా కష్టంగా ఉంటుంది. నేను మీకెట్లాగో ఉత్సాహభంగం చేశాను. నాకు చాలా కష్టంగా ఉంది" – పైన మాట్లాడలేక సీత చీర కొంగుతో కళ్ళు తుడుచుకోసాగింది.

చప్పున సుబ్బారావుకు వెంకటరమణయ్య స్ఫురణకు వచ్చాడు. తరువాత ఆయన చివర చెప్పిన మాటలు అతని చెవిలో మోగినై. ఆయన వద్దన్న ఒక్క పనీ చేస్తున్నాడు తను. ఆమెని హింసిస్తున్నాడు. ఆమె తన భర్తను ప్రేమించింది కనక తను ఆమెను హింసించాలా? ఆమె తనకు చూపుతున్న ప్రేమకూ, చేస్తున్న సేవకూ ఇదా బహుమతి?

"చూడు సీతా. నన్ను నాలుగు రోజులపాటు గమనించకు. నేనిప్పుడొక పనిలో మునిగి ఉన్నాను. నేను పరధ్యానంగా ఉన్నా, చిరాకుగా ఉన్నా తప్పు నీమీద వేసుకోకు. సరేనా? నాకు నీమీద ఏ కారణం చేతా కోపం రాదని నమ్ము. అంతకన్న ఇప్పుడేమీ చెప్పలేను. నువ్విట్లా అనవసరంగా చింతించటం నాకు చాలా కష్టంగా ఉంది" అని అతను డ్రెస్సు వేసుకుని బయటికి వెళ్ళి పోయినాడు.

సుబ్బారావు చేసిన భోగట్టా అతనికి వారం రోజులు పట్టింది. ఆ తరవాత ఆ పనిమీది నించి అతన్ని తప్పించి చెయ్యవలసినదంతా కంపెనీవారే చేశారు. ఆ వివరాలన్నీ పత్రికలలో కాలక్రమాన ప్రకటించబడినై.

ఒక్కసారిగా తన జీవితంలో అడుగుపెట్టిన రెండు సమస్యలలోనూ ఒకటి తృప్తికరంగా ఒక ఒడ్డు చేర్చి రెండవదానివైపు తిరిగాడు సుబ్బారావు.

నిజానికి వెయ్యిమందిలో తొమ్మిదివందల తొంబై తొమ్మిది పైచిల్లరకు ఇది సమస్యే కాదు. తను చెయ్యవలసినదంతా ఏమిటంటే మారు మాట్లాడకుండా సీతను స్వీకరించటం. అందులో తప్పేమీలేదు. పైగా అది ఉభయులకూ చాలా తృప్తికరమైనటువంటి ఏర్పాటు కూడానూ! కాని –

అక్కడే సుబ్బారావుకు చిక్కువచ్చింది. అట్లా చేసి సుబ్బారావు సీతతో నిజమైన సుఖం ఒక్క క్షణం అనుభవించలేడు. ఆమెకు తనమీద ప్రేమ ఉన్నదని సంపూర్ణంగా విశ్వసించటానికి తనకు ఎంతమాత్రమూ ఆధారం చిక్కలేదు – చిక్కేటట్టులేదు. అతనికి ఆనాటికానాడు ఆమెమీద ప్రేమ ఎంత ధ్రువం అవుతున్నదో ఆమె తనను ప్రేమించటం నిరూపణ కావటం అంత అనుమానాస్పదం అవుతున్నది. "నేను నీ భార్యను కానా? నువు నా భర్తవు కావా?" అనేవాదన సీత మొండితనం వల్ల చెయ్యటం లేదు. ఆమె కంతకన్న ఆధారం లేదు. పాపం. ఏం చేస్తుంది?

పిచ్చి సీత! అమాయకురాలు! ఆమెను తన ఇంట ఒక్క క్షణం ఉంచుకునే అర్హత తనకు లేదు. అతను ఒక తీర్మానానికి వచ్చాడు.

సీత కూడా ఒక తీర్మానానికి వచ్చినట్టే కనపడ్డది. ఆ రాత్రి భోజనానంతరం అతడు వెన్నెల షికారు వెళ్ళి చాలా ఆలస్యంగా తిరిగివచ్చాడు. సీత గదిలో – వారు వేరు వేరు గదుల్లో శయనిస్తున్నారు – దీపం తగ్గించి ఉన్నది. సీత అతని కాలిచప్పుడు విని లేచి కూర్చున్నది. అతను గమనించని వాడల్లే తన గదిలో పడుకున్నాడు.

అయిదు నిమిషాల్లో ఆమె మెల్లిగా అతని గదిలోకి వచ్చింది. అతను నిద్రపోతున్నట్టు నటించాడు. ఆమె అతని మీద చెయ్యి వేసింది. అది ప్రథమ స్పర్శ. అతని శరీరం జల్లుమన్నది. పక్కలో లేచి కూర్చున్నాడు.

"నా మూలకంగా మీరేదో బాధపడుతున్నారు – ఉండండి! నేను మిమ్మల్ని దెప్పటం లేదు. నేను మిమ్మల్ని సుఖపెడదామని వచ్చాను. అది నాచేత కాలేదని తెలుసుకున్నాను. నన్ను మానాన్న దగ్గిరికి పంపించండి. ఒకప్పుడు భయపడ్డాను, నన్ను మీరు చులకనగా చూస్తారని. ఈ విధంగా నన్ను గురించి మీరు లోలోపల విచారిస్తారని నాకు తెలియదు. మీ కష్టం ఏమిటో నాకు స్పష్టంగా చెప్పండి. నా శరీరం అమ్మి తీర్చుతాను. మీరు పైకి నాతో మంచిగా ఉంటూ లోపల బాధపడుతుంటే నాగుండె పగిలిపోతున్నది. నేనేదో పాడు ఘడియలో ఇక్కడడుగుపెట్టాను" అన్నది సీత.

తను పాడు ఘడియలో అడుగుపెట్టిందా? ఆ క్షణంనుంచీ తను ఎంత సుఖం అనుభవిస్తున్నాడో ఆమెకేం తెలుసును? ప్రేమించబడటం ఎంత సుఖకరమైన విషయమో ప్రేమించటం అంత బాధాకరం. అతను ప్రేమిస్తున్నాడే కాని ప్రేమించబడుతున్నాడనే నమ్మకం లేదు. దానికే అతని ఆరాటం యావత్తూనూ. ప్రేమించి ప్రేమించబడని వాడికి తెలుస్తుంది ప్రేమించటం ఎంత కష్టంతో కూడుకున్న విషయమో.

"నువు నన్ను ప్రేమించాననుకుంటున్నావు సీతా అది పొరపాటు. నువు పాతివ్రత్య ధర్మం ప్రకారం నీ భర్తను ప్రేమిస్తున్నావు. అది నాకేం తృప్తి? నీ భర్తపైన ఫలాని కారణం వల్ల ప్రేమించకుండా నీ భర్తగనక ప్రేమించావు."

"మీరు చెప్పేది నాకర్థం కావటం లేదు. మీరు నా భర్త అయిప్పుడు నేను నా భర్తను ప్రేమించటం మిమ్మల్ని ప్రేమించటం కాదా?"

"నేను నీ భర్తను కాననుకో!"

"ఎందుకు కారూ?" సీత కొద్దిగా పాలిపోయింది.

అతను మాట్లాడుతూ సీత మొహం వంక చూడలేకపోయినాడు.

"నేను అబద్ధం ఆడాను. నాకెన్నడూ మతి చెడలేదు. నాకు చిన్నతనం నించీ జరిగిన విషయలాన్నీ బాగా జ్ఞాపకం ఉన్నై. మనం – మనం భార్యా భర్తలం కాము!"

సీత ఈసారి పూర్తిగా పాలిపోయింది. ఆమె నిలవటానికి కూడా సత్తువ లేక అతని మంచం మీద ఒక మూల కూర్చుంది.

ఇద్దరూ చాలాసేపు మౌనంగా ఉన్నారు.

"ఇక నీ కిక్కడ ఒక్క క్షణం గడపటం కూడా చాలా కష్టమనుకుంటాను. ఏమిటి కర్తవ్యం?" అన్నాడు సుబ్బారావు.

ఆమె చెప్పిన సమాధానం రహస్యం మాదిరిగా ఉంది.

"నాకేమీ తెలియదు. మా నాన్నగారింటికి పోవాలి. ఇంకేముందీ?... ఎంత జాగర్తగా విచారించాడు మా నాన్న! పొరపాటు ఎట్లాజరిగి ఉంటుంది?"

"ఎట్లా జరిగినా జరిగి ఉంటుంది. ఆంధ్రదేశం నిండా నేతి సుబ్బారావులే. ఈ ఊళ్ళోనే మరొక నేతి సుబ్బారావున్నాడు. ఈ చుట్టుపక్కల గ్రామాల్లో కనీసం నలుగురు నేతి సుబ్బారావులున్నారు – నేనెరిగినంత వరకు."

మళ్ళీ కాసేపు ఇద్దరూ మాట్లాడలేదు.

"మీరెంత మంచివారు! మరొకరయితే నన్ను మొదటిరోజునే వంచించి ఉందురు. మీరెప్పుడు నన్ను దగ్గిర కూర్చోపెట్టుకుంటారు, ఎప్పుడు ముద్దు పెట్టుకుంటారు అని ఉండేది నాకు. మీరు దూరంగా ఉన్నారని నాకు చాలా కష్టంగా ఉండేది. కాని నేను ఏమీ అడగలేదు. ఒకసారి వితంతువును, నాకట్లా అడగటానికి అర్హత ఏముందీ?"

సుబ్బారావు కళ్ళవెంట నీళ్ళు తిరిగినై.

"నేను మంచివాణ్నయితే నిన్ను ఒక్క క్షణం ఈ ఇంట్లో ఉండనిచ్చే వాణ్ణా! నా గదిలో నువు అడుగు పెట్టగానే గది కెంత శోభ వచ్చిందంటే నిన్ను తిరిగి పంపివెయ్యటం నాకు అసంభవం అయింది. నేను వట్టి స్వార్థపరుణ్ని. నేను మామూలు పెద్దమనిషినైనా కాదు!"

అతను గడియారం చూసి "ఇంకా మెయిలుకు అరగంట వ్యవధి ఉంది, బయలుదేరుతావా?" అన్నాడు.

"బయలుదేరుతాను."

"నువ్వు వెళ్ళిన తరువాత ఈ ఇల్లు స్మశానం మాదిరిగా ఉంటుంది – కొంతకాలం పాటు" అన్నాడతను చుట్టూ చూస్తూ.

ఆమె కూడా చుట్టూ కలియచూసి "ఈ ఇంట్లో ఉన్న ప్రతి వస్తువును ప్రేమించటం నేర్చుకున్నాను. నాకూ కొంతకాలం పాటు ఇదంతా మరుపురాదు" అన్నది.

"ఇకలే! నీ బట్టలూ అవీ సర్దుకో! చీర కూడా మార్చుకో."

సీత సరేనన్నట్టు తల ఊపింది కాని కదలలేదు.

"మళ్ళా నీ భర్త కోసం అన్వేషణ ప్రారంభిస్తావా? నేను కూడా నా చేతనైన సహాయం చేస్తాను."

"నేనిక ఏమీ చెయ్యను. అదంతా వట్టి చాదస్తం అనిపిస్తున్నది. ఈ జీవం ఇట్లాగే వెళ్ళిపోతుంది."

"లే సీతా! ఎక్కువ వ్యవధి లేదు... నేను నిన్ను తరుముతున్నానా?"

ఆమె మారు మాట్లాడకుండా లేచి కాళ్ళీడ్చుకుంటూ తన గదిలోకి వెళ్ళింది.

"అయిదు నిమిషాలలో తయారుకా ప్రయాణానికి!"

తను కూడా లేచి సీత గదిలోకి వెళ్ళేలోపల సుబ్బారావు అయిదు నిమిషాలు కాదు పది నిమిషాలాగాడు.

అతను వెళ్ళేటప్పటికి సీత గది చిందరవందరగా ఉన్నది. ఆమె గది మధ్య పెట్టె పెట్టుకుని పరధ్యానంగా చూస్తూన్నది. ఆమె సర్దుడు ఇంకా ప్రారంభమైనా కాలేదు.

అతన్ని చూడగానే ఆమె లేచి విపరీతంగా ఏడుస్తూ, "నేను పోలేనండీ! నేనిక్కడే వుంటాను. నన్నిక్కడే ఉండనివ్వండి!" అన్నది.

సుబ్బారావు నిర్ఘాంతపోయినాడు.

"ఏం జరిగింది? ఎందుకట్లా బాధపడతావు?" అన్నాడు సుబ్బారావు.

ఆమె నేలమీద కుప్పగా కూలి చెప్పతరం కాకుండా ఏడవటం మొదలుపెట్టింది.

"నేను మా నాన్నగారింటికి పోలేను, నా ప్రాణం ఇక్కడే ఉంటుంది. నాకు నా మొగుడవసరం లేదు. నేను పోతే మిమ్మల్ని ఎవరు చూస్తారు? నేను మిమ్మల్ని విడిచిపెట్టి పోలేను. నన్ను పనిమనిషి కిందనైనా ఇక్కడ ఉండనివ్వండి!"

అతను కలలో కూడా ఆశించని మాట సీత నోటివెంట వచ్చింది. అతనికింకేం కావాలి?

అతను కూడా ఆమె పక్కన చతికిలపడి ఆమెను తన దగ్గిరికి లాక్కుని ఆమె దుఃఖమంతా పొయ్యేటట్టు ముద్దుపెట్టుకున్నాడు.

చివరకు ఆమె అతని వైపు మొహం తిప్పినప్పుడు అతడి మొహం మీద చిరునవ్వు వాన కురిసి వెలిసిన మీదట లేత ఆకు గుబురుమీద పడిన సూర్య ప్రకాశం మాదిరిగా ఉంది.

"నిన్ను ఎంతలో పోగొట్టుకునేవాణ్ణయినాను సీతా!" అన్నాడతను నవ్వుతూ.

"నాకే మతిలేదు. మీరెన్నిసార్లడిగినా నా నోటివెంట నాకు మీమీద ఎంత ప్రేమ ఉన్నదీ తెలియ చేయలేకపోతిని. మీరు పడ్డట్లే నేనూ బాధపడ్డాను. మీకు నామీద ప్రేమ లేదేమోనని ...మనమిద్దరమూ ఇప్పుడు ప్రపంచానికి వెలికామాలు. నేను అదివరకే వెలి. పాపం మీరు–"

"నేను నీ మొగుణ్ణి కనక వెలి. నేనే నీ మొగుణ్ణి. నా అవస్థ కనుక్కోలేదా నువ్వు?

నిన్ను చూసిన క్షణం నించీ నీకూ నాకూ మధ్య ఏదీ అడ్డం రాదని తీర్మానించుకున్నాను. కాని నా చేతులతో కట్టిన మంగళసూత్రమే అడ్డురావటం మొదలుపెట్టింది. అందుకని ఆ అబద్ధం ఆడాను. నేను నీ మొగుణ్ణి కానన్నాను. అనలేదనుకో. ఇద్దరమూ సుఖంగా కాపరం చేసేవాళ్ళం. కాని ఆ మంగళసూత్రం మనిద్దరి మధ్యా అట్లాగే ఉండేది. తరవాత నువ్వు నన్ను ఏ విధంగానూ నమ్మించలేవు. అది ఎప్పటికీ తెలీదు – ఆ నిజం. అందుకుని నిన్ను పోగొట్టుకోటానికైనా సంసిద్ధుణ్ణి అయినాను."

"అమ్మ దొంగా!" అన్నది సీత.

అంతే ! సామాన్య వ్యక్తులకే చాతవును ఇంత అసామాన్యంగా ప్రవర్తించటం.

మొదటి ముద్రణ : వినోదిని, సెప్టెంబర్ 1936